

В результаті виокремлення мікрополів була змодельована наступна структура ЛСП *LEARNING* в сучасній англійській мові. До ядра досліджуваного ЛСП відносяться два мікрополя, конституенти яких передають загальне семантичне значення (архісему) найбільш експліцитно – освіта формальна (*formal education*) або неформальна (*informal education*), самоосвіта протягом життя або навчання протягом життя (*life-long self-education/learning*).

Зона ближньої периферії представлена такими мікрополями як процес навчання (*learning process*), учасники навчального процесу (*learning process participants*), методологія (*methods*), місце навчання (*establishments for learning*), час навчання (*learning period*).

До зони дальньої периферії відносяться мікрополя, які можуть бути об'єднанні під загальною назвою – навчальне середовище (*learning surrounding*). Ця зона ніби поєднує в собі всі поняття та явища, які досить опосередковано або дистантно можуть бути пов'язані з самим процесом навчання. Зокрема, до цього мікрополя належать процеси, пов'язані з роботою мозку, як необхідного механізму процесу запам'ятовування. Наприклад, *neurobics* – "гімнастика для мозку", "вправи, які стимулюють роботу мозку": *But you can give your brain a good workout with just a few modifications in your daily life. Some of the niftiest are "neurobics" – a term popularized by the late neurobiologist Lawrence Katz for engaging different parts of the brain to do familiar tasks (The Wall Street Journal, June 2, 2008)*. Архісема *learning* представлена досить імпліцитно та приналежність до даного поля виявляється лише за рахунок контексту.

Отже, кожне мікрополе ЛСП *LEARNING* має специфічну структуру, для якої характерна ієрархія конститuentів, що виражається в подальшому членуванні мікрополя на ядерні та периферійні зони. Аналіз структури виділених мікрополів ЛСП *LEARNING* в сучасній англійській мові може стати предметом подальшого дослідження.

Література

- Власова Ю.Н., Загоруйко А.Я. Семантическое поле слова / Ю.Н. Власова, А.Я. Загоруйко // Функционально-системный подход к исследованию языковых единиц разных уровней: Материалы межвуз. науч. конф., посвящ. проф. Ю.Н. Власовой. – Ростов н/Д.: Изд-во РГПУ, 2004. – С. 11-13. Кузнецов А.М. От компонентного анализа к компонентному синтезу / А.М. Кузнецов. – М.: Наука, 1986. – 125 с. Алефиренко Н.Ф. Проблемы вербализации концепта: Теоретическое исследование / Н.Ф. Алефиренко. – Волгоград: Перемена, 2003. – 96 с. Unger H.G. Encyclopedia of American Education / H.G. Unger. – New York: Facts on File, 2007. – 1370 p. Черкасова Л.Н. Лексико-семантическая характеристика строительной терминологии: Дис... канд. филол. наук / Л.Н. Черкасова. – Ростов н/Д, 1998. – 195 с. Бондарко А.В. Принципы функциональной грамматики и вопросы аспектологии / А.В. Бондарко - Л.: Наука, 1983. – 208 с. Власова Ю.Н., Загоруйко А.Я. Принципы выделения в языке полей разных уровней / Ю.Н. Власова, А.Я. Загоруйко // Язык. Дискурс. Текст: Тр. и материалы Междунар. науч. конф., посвящ. юбилею В.П. Малащенко. – Ростов н/Д: РГПУ, 2004. – Ч. I. – С. 47-50. Collins COBUILD English Language Dictionary [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.collinsdictionary.com/> The Merriam-Webster Thesaurus [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.merriam-webster.com/> Glossary of Terms for Higher Education and Distance Learning [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.isn.org/resources/glossary.html> Glossary for U.S. education [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.bibl.u-szeged.hu/bibl/afit/glossary.html>.

УДК 81'1

КОЗЛОВА Т.О.

(Запорізький національний університет)

ДОСЛІДЖЕННЯ ІКОНІЧНОСТІ В МОВІ: ІСТОРІЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Теорія іконізму посідає чільне місце у філософії, семіотиці, мовознавстві. Останнім часом у міждисциплінарних дослідженнях активізувалася увага до мотивації, ізоморфізму форми та змісту мовних одиниць. Численні роботи присвячено розгляду фундаментальних питань, пов'язаних з особливостями мовних знаків, зокрема, іконічних, їх типологією, проявами іконічності на різних рівнях мови – фонологічному, морфологічному, синтаксичному, текстовому. Стаття містить аналітичний огляд робіт, автори яких торкаються зазначених проблем і пропонують традиційні та інноваційні підходи до їх вирішення.

Ключові слова: іконічність, лінгвосеміотика, мовний знак.

Козлова Т. О. Изучение иконичности в языке: история и перспективы. Теория иконизма занимает значительное место в философии, семиотике, языкознании. Последнее время в междисциплинарных исследованиях активизировался

интерес к мотивации, изоморфизму формы и содержания языковых единиц. В многочисленных работах рассматриваются фундаментальные вопросы, связанные со спецификой языковых знаков, в частности, иконических, их типологией, проявлениями иконичности на различных уровнях языка – фонологическом, морфологическом, синтаксическом, текстовом. В статье представлен аналитический обзор работ, авторы которых затрагивают различные проблемы иконичности и предлагают традиционные и инновационные подходы к их решению.

Ключевые слова: иконичность, лингвосемиотика, языковой знак.

Kozlova T. O. Contemporary Studies on Iconicity in Language. Iconicity has always been an appealing notion to philosophers, semioticians, and linguists. Recent interdisciplinary studies have provided an extensive analysis of some fundamental questions relating to how linguistic signs are different from other signs; what types of iconicity may be involved in language; how iconicity pertains to phonology, morphology, syntax; how it is involved in text and discourse; what its pragmatic functions are; what role iconicity plays in language change. This article offers a comprehensive review of scholarship on linguistic iconicity.

Key words: iconicity, lingvosemiotics, linguistic sign.

Актуальність статті. Явище іконічності, яке пов'язують з ізоморфізмом форми та змісту, мотивованістю одиниць, має давню традицію вивчення у філософії, семіотиці, мовознавстві. Останнім часом у міждисциплінарних дослідженнях активізувалася увага до мотивації, ізоморфізму форми та змісту мовних одиниць. Численні роботи присвячено розгляду фундаментальних питань, пов'язаних з особливостями мовних знаків, зокрема, іконічних, їх типологією, проявами іконічності на різних рівнях мови: фонологічному, морфологічному, синтаксичному, текстовому.

Стаття має за мету представити аналітичний огляд робіт, автори яких торкаються зазначених проблем і пропонують традиційні та інноваційні підходи до їх вирішення.

Існування безпосереднього зв'язку між формою та змістом одиниць дискутується у філософії і семіотиці (U. Eco, L. Formigari, R. Jakobson, Ch. Metz, Ch. Morris, W. Noth, P. Pavis, Ch. Peirce, P. Sadowski, G. Sonesson), вивчається культурологами (О. Зоткіна), етнологами й антропологами, психологами (R. Meier, L. Petitto, C. Pontecorno).

Дициплінарні та кросс-дисциплінарні роботи фокусують увагу на проявах іконічності у різних типах знакових систем, зокрема, складних (Т. Voltz) багатоканальних та комплексних семіотиках, що утворюють континуум культури [Мечковская 2004, с. 277 – 378]: в семіотиці звуку - музиці (S. Ferrari, C. Maeder, L. Spaziante), у візуальних семіотиках зображального мистецтва - живописі (М. Цветаєва), архітектурі (О. Швидка), кіномистецтві (F. Jost), в художніх семіотиках рухів людини - в танці (А. King), балеті, пантомімі, цирку (P. Bouissac), в ритуально-релігійних семіотичних системах (Н. Грибуніна, В. Лебедев) і, звичайно, у семіотиках словесності (поезії та прозі, а також у міфологічному епосі (М. Іванов), різних жанрах фольклору (А. Петрова, Л. Савенкова), текстах формульного характеру - замовляннях (Д. Казієва) тощо).

Доведено основоположну роль іконічності як формо-, структуро- та смислоутворюючого принципу, на основі якого суттєво відмінні, але, одночасно, тісно пов'язані та взаємопроникаючі сутності утворюють неперервне ціле. Так, при застосуванні просторових репрезентацій (діаграм, карт) до лінійної репрезентації у поетичному тексті (F. Stjernfelt) [Iconic Investigations..., 2013, p. 121 - 140] роль іконічності полягає в експлікації імпліцитних відносин. У музиці швидкий/повільний темп, мажорний або мінорний лад та інші музичні спецефекти взаємодіють з текстом пісень, і, перетворюючись на елементи допоміжного, додаткового коду/“trans-code” (S. Ferrari) [Iconic Investigations..., 2013, с. 308]), виконують ілюстративну функцію, сприяють вираженню основної ідеї твору, підсилюють значення слів та додають нових смислів. У такому синкретичному виді мистецтва, як театр, поєднуються художній (театральний, образний) спосіб мислення та його іконічна матеріалізація. За допомогою мовних та візуальних знаків [Rožik 2009, с. 298 – 306] іконічно репрезентовано образи, створено художній світ. З діаграматичною іконічністю пов'язують таку онтологічну основу театру, як поетичний ритм (Р. Колосов), в якому простежується смислоутворення, а не послідовність подій.

Загально-лінгвістичні аспекти іконічності висвітлено в численних працях [Гамкрелідзе 1972, 1976; Дрожжих 2001; Сигал 1997; Anderson 1998; Cuyper 2008; Nöth 2001], підґрунтям для яких слугував досвід вивчення окремих фактів мови, а також багатовіковий розвиток лінгво-філософської думки стосовно сутності мови, її знаково-системного

характеру. Ключові питання, що обговорюються, становлять фундамент теорії іконізму і стосуються зв'язків 'іконічності' з такими суміжними, але не тотожними поняттями, як 'мімезис', 'імітація', 'природність' [Naturalness... 2008], 'аналогія', 'ізоморфізм', 'мотивація', 'маркованість', 'принцип подібності' ("iconic ground", "similarity" [Cuypere 2008, p. 90], "iconic motivation" [Fischer 2011, p. 55]), 'модель' ("model" [Steiner 2013]).

Науковий інтерес привертає актуалізація іконічності в мові і мовленні, досліджуються ступінь актуалізації іконічності [Elleström 2013; Fischer 2011], кодуюча техніка ("iconic", "non-iconic", "anti-iconic" [Dressler 1987, p. 104]), принципи іконічності ("iconic principles" [Cuypere 2008, p. 142 – 172; Givón 1995; Haiman 1980]), типологія іконічності - образна ("imagic") та діаграматична ("diagrammatic") [Fischer & Nänny 1999; Nänny & Fischer 2001; Colapietro 2011], в інших термінах - структурна ("structural") [From Sign... 2003, p. 203 – 338; Outside-in... 2005, p. 241 - 348], конструктивна ("constructive") [Dressler 1987, p. 102]; візуальна ("visual") [From Sign... 2003, p. 105 – 202; Iconic... 2013, p. 121 - 162], слухова ("auditory") [From Sign... 2003, p. 23 – 104; Iconic... 2013, p. 263 - 350] та інтермедіальна ("intermedial") [From Sign... 2003, p. 339 - 361]; позалінгвальна та лінгвільна/внутрішньосистемна ("language external and internal" [Cuypere 2008, p. 106]), зворотня ("negative") або інвертована ("inverted") [Normann 1999; Outside-in... 2005, p. 97 - 172], пряма та опосередкована ("direct", "indirect" [Cuypere 2008, p. 108 – 109]).

Існування зв'язку між формою (звучанням) та значенням слова обговорюється з часів античної греко-латинської традиції й отримує сьогодні підтримку у фундаментальних дослідженнях з фоносемантики (С. Воронін, О. Журавльов, А. Журинський, В. Левицький, А. Михальов, Р. Якобсон). У роботах із звукосимволізму містяться переконливі докази кореляції між акустично-артикуляторними характеристиками субстанції та змістом, які актуалізуються, наприклад, у відповідності просторових координат артикуляції дирекціональним й локативним значенням (звуки заднього vs переднього ряду :: значення 'низ' vs 'верх') або дименціональним значенням (звуки високого vs низького підйому :: значення 'малий' vs 'великий') тощо. Дослідження іконічності на фонологічному рівні продовжується [Sound... 2006] у напрямку вивчення фонетичної вмотивованості одиниць, що коріниться у витоках лінгвогенезу [Михалев 2007; Sadowski 2001], з'ясування ролі фоносемантизму в еволюції мовної картини світу.

Очевидною є актуалізація іконічності на супрасегментному рівні. Аналіз зв'язків іконічності та просодії [Prosody... 2013] виявив прагматичне навантаження ізоморфізму форми та змісту: продемонстрував транспарентність експлікації емоційних та психофізіологічних станів (радість, щастя, страх, гнів, здивування тощо) й ефективність здійснення впливу на реципієнта за допомогою використання просодичних засобів – висоти тону (M. Vanrell), ритму (T. Pršir, A. Simon), інтонаційного контуру (Ph. Martin) тощо, з'ясував меншу роль слухової модальності у порівнянні з зоровою модальністю в процесі впізнання емоцій (Å. Abelin), довів той факт, що інтонаційне маркування інформаційної структури переважно спирається на принцип іконічності.

Учення про внутрішню форму слова, підвалини якої закладено в концепціях В. Гумбольдта та О. О. Потєбні про мовний зміст як форму репрезентації позамовного змісту, та відносність вмотивованості знаку Ф. де Сосюра ("le signe peut être relativement motivé"), а також синтезуюча ідеї Ч. Пірса та Ф. де Сосюра концепція Р. Якобсона [Якобсон 1983], який не тільки увів у лінгвістичний обіг семіотичну термінологію Ч. Пірса, а й привернув увагу до явища іконічності за межами фонологічного рівня, надали міцний поштовх подальшому розвитку мотивології (див. [Блинова 2010; Motivation 2003]), стимулювали розвідки, націлені на дослідження та опис реалізації іконічності на різних рівнях мовної системи. Іконічність сьогодні розуміють не лише як фонетичну вмотивованість, а ширше - як вмотивованість різнорівневих одиниць мови (див. дослідження прояву іконічності в лексиці [Akita 2013; Marttila 2011; Waugh 1994; 1996], на морфосинтаксичному рівні [Iconicity... 1985]).

Пропонується підхід до іконічності як до принципу організації різних угруповань – лексико-граматичних розрядів (Н. Туралієва, М. Пузіков, лексичних підсистем (О. Махницька).

Зростає зацікавленість особливостями прояву іконічності у процесах словотворчої деривації [Form... 1999, р. 307 – 344; Dressler 1987; Harm 2003]. Вивчення іконічності словотвірної форми націлене на з'ясування тенденцій до семіотичних відносин категоризації, принципів моделювання ієрархічної структури дериватів (Т. Ковальова), впливу іконічних властивостей утворених форм на процеси функціонування похідної лексики (Е. Денісова, Т. Васильєва), опис засобів іконічності у комунікативно-семіотичному аспекті словотворчих правил, діючих у певній сфері мовленнєвого спілкування.

Питання прояву іконічності на синтаксичному рівні розглядаються на матеріалі різних [Haiman 1994; Iconicity... 1985] та конкретних мов (російської [Сигал 1996; 1999], англійської [Бодягина 2003], евенської [Мальчуков 2008]).

Значно збільшилася кількість робіт, присвячених іконічності у тексті [Сигал 1999, с. 33 – 54, 201 – 230; Outside-in... 2005, р. 231 - 348]. Переконливо доведено, що іконічний принцип відіграє роль структурної організації тексту (Е. Tabakowska) та гіповербалізації у пробудженні читацької рефлексії (Т. Котлярова). З'ясовано роль іконічності як когнітивного механізму, який забезпечує міжтекстові зв'язки (М. Hiraga) і синтез мистецтв, що проявляється в ізоморфізмі літературних творів та інших семіотичних текстів [From Sign... 2003, р. 339 - 361], зокрема, мистецтва, музики (Т. Васильєва), кінематографу (Т. Можаяєва), храмового мистецтва та міфології (О. Ликова). Висвітлено роль іконічності у регулюванні контекстно-зумовленого вибору мовленнєвих форм (Т. Васильєва, М. Очкасова), їх забарвлення та засобів організації у смислове ціле. Тому дослідники, що працюють в галузі лінгвокогнітивної поетики, не оминають увагою вивчення іконічного потенціалу різноманітних тропів (іронії, хіазму, інверсії, повтору, антитези, оксюморона, гротеску тощо) [Маріна 2004; Müller 2001] та його використання задля розгортання образів, зіткнення протилежностей, провокування змішаних вражень, емоцій.

У тексті виявляється функціональна спрямованість іконічного знаку. Окрім того, що іконічний знак виконує функції смислопородження, організації тексту, він також є зображальним, певною мірою криптоалічним та езотеричним, оскільки забезпечує “приховування” (“втаємничення”) змісту позначуваного, може затьмарювати предмет або подію, яку він позначає, приховувати причинно-наслідкові зв'язки [див. Иванов 2005].

Для вивчення особливостей функціонального навантаження іконічних знаків надзвичайно плідними виявляються комунікативно-функціональний та когнітивно-дускурсивний підходи, застосовані в дослідженнях, що висвітлюють питання парадоксальності іконічного знаку в публіцистичному теледискурсі (Н. Зарецька), інтернет-дискурсі (Е. Wyss), його прагматичні функції персоналізації та зменшення персональної дистанції в інституціональному дискурсі (П. Дайнеко), вмотивованості структури тексту в рекламно-агітаційному дискурсі (М. Мамаєв, А. Fischer) тощо.

Усвідомлення багатогранності “натуральних символічних форм” [Иванов 2002], в яких зберігається елемент схожості на зміст, логічно призвело до встановлення нових векторів розвитку теорії іконічності, її інтеграції до різних мовознавчих парадигм і напрямів, поєднання лінгвосеміотики з традиційними та маргінальними галузями лінгвістики.

Результативним є використання надбань та методів порівняльно-історичного мовознавства. Іконічність лексичних [Харитончик 1993] та фонетичних одиниць [Зимова 2005; Никрошкина 2010; Орлянская 2006; Панькина 2009; Слоницькая 1987] все частіше стає об'єктом зіставних розвідок. Роботи, виконані в традиціях типологічного мовознавства, містять докази реального існування міжмовного іконізму [Михалёв 2006; Никрошкина 2010]. Попри типологічні особливості та унікальні фонологічні ознаки кожної мови, навіть у неспоріднених та різноструктурних мовах звукозображення у багатьох випадках мають значний ступінь подібності, що доводить їх інтернаціональний характер. Результати, отримані компаративістами, підтверджують ідентичність принципів сприйняття та

вербалізації звучання, які ґрунтуються на іконічності – наближенні імітованого та використаного для імітації звучання, а також мовному відтворенні повторюваності звучання за рахунок повної та часткової редуплікації.

Очевидними будуть переваги поєднання лінгвосеміотичного, когнітивного та типологічного ракурсів у подальшій розробці теорії іконічності. Такий методологічний симбіоз дозволяє розглянути когнітивні процеси, що супроводжують утворення іконічних знаків, з'ясувати механізми взаємодії семіотичного та ментального простору, а також те, яким чином когнітивні процеси впливають на іконічне кодування, зумовлюють вербальну експлікацію концептів [Herlofsky et al 2005, p. 1]. Так, когнітивний ракурс вивчення іконічності граматичних конструкцій проливає світло на те, як вони профілюють або речі, або відношення, і конституанти цих конструкцій актуалізують певний тип концептуальних угруповань [Langacker 1996]. Роботи, виконані у такому напрямку, розхитують догматичність заснованого Ф. де Соссюром і пізніше підтриманого Н. Хомським [див. Chomsky 1980, p. 116] принципу арбітрарності мовного знаку. Говорячи про форму та значення у природних мовах, Н. Хомський стверджував, що генеративна граматики пов'язує глибинну ("deep structure", тобто суттєве/"kernel" значення виразу) та поверхневу структури ("surface structure", тобто мовний вираз), і внаслідок застосування контекстно незалежних, але контекстно чутливих правил граматичних трансформацій ("grammatical transformations") глибинна структура може актуалізуватися у нескінченній кількості поверхневих структур ("infinite set of structural descriptions") [Chomsky 2006, p. 97]. З цього витікає, що форма мовного виразу не є вмотивованою значенням. Натомість, дослідження мовної типології та іконічності продемонстрували, що мовні, зокрема, граматичні, структури є діаграматичними репрезентаціями думок, які вони передають [Haiman 1985; Langendonck 1985]. Імовірно, особливості реалізації принципів іконічності в мові корелюють із морфологічною та синтаксичною специфікою системи.

Проблеми формування та функціонування іконічних знаків займають чільне місце в психолінгвістиці і пов'язуються з проблемами мовленнєвої діяльності (породження, сприйняття, інтерпретації мовлення, оволодіння мовою протягом розвитку дитини та у патологічному стані). Теоретико-експериментальні дослідження в галузі психолінгвістики та онтолінгвістики підтвердили наявність іконічності в процесах оволодіння дітьми звуковою (а також жестовою) мовою, усним та письмовим мовленням. Схильність дітей до іконічності виявляється переважно у частотному використанні ономапоєї на ранніх етапах онтогенеза для позначення аморфних, цілісних ситуацій та поступовій тенденції до диференційованого вживання звукоімітацій по відношенню до конкретних референтів [Гагарина 2009, с. 17 - 18]; у схильності до етимологізації та імітації у словотворчості, зумовленості ономасіологічних структур характерними ознаками денотата; у першочерговому засвоєнні граматичних значень тих мовних одиниць, що іконічно відображають позамовну семантику (форма множини осмислюється як вираження реальної множинності об'єктів – рос. **горохи*, **ножница*) [Цейтлин 2001] тощо. Ці та інші девіації ранніх інновацій від нормативних еквівалентів створюють враження, що дитяче мовлення спирається здебільшого на іконічність. Проте результати сучасних розвідок доводять, що іконічність, наявна у різних формах мовленнєвої діяльності, не має значного впливу на ефективність оволодіння першою мовою, і іконічні знаки використовуються лише частково.

Дослідження невербальних знаків комунікації (І. Серякова) та жестових мов (N. Frishberg, W. Herlofsky, A. Kendon, E. Klima & U. Bellugi, W. Stokoe) поглиблюють уявлення про типологію жестових знаків, їх іконічне походження, та більшу у порівнянні з вербальними мовами типологічну близькість.

Результати психолінгвістичних експериментів [Petitto 1987] показали, що в процесі оволодіння і звуковою, і жестовою мовою діти користуються морфологічним принципом, а не принципом іконічності. Так, наприклад, знаки жестової мови, що відповідають дієсловам з меншою кількістю валентностей, засвоюються раніше, ніж жести, що відповідають дієсловам з більшою кількістю аргументів (на зразок 'хто-давати-кому-що') і сприймаються

не як холістична ситуація/ подія, а як дієслово з багатоаргументною структурою. Отже, з'ясовано, що роль іконічності полягає не стільки у впливі на процеси оволодіння такими системами конвенційних знаків, якими є звукова мова та мова глухонімих, скільки виконує компенсаторну роль і впливає на створення додаткових підсистем жестів та інших форм комунікації задля підвищення ефективності внутрішньогрупового спілкування (наприклад, між батьками, що користуються звуковою мовою, та їх дітьми, що користуються жестовою мовою) [Meier 2005, p. 215].

З позицій синергетичного підходу, що постулює залежність успішного існування і розвитку системи від сумісного функціонування її складових у процесі взаємодії цієї системи із середовищем, розкриваються концептуальні, еволюційно-динамічні та процесуально-діяльнісні основи мови, ставляться питання, пов'язані з формуванням “іконічного простору” [Солодовникова 2008] на архаїчних стадіях розвитку мови [Дрожащих 2006], увага приділяється ролі міжрівневих зв'язків та взаємодії одиниць різних підсистем мови, що забезпечують їй цілісність і динамізм.

Отже, домінуючі підходи до вивчення іконічності в мові є різноманітними, що зумовлюється багатоаспектністю об'єкту дослідження. Цілком очевидно, що зазначені підходи використовуються здебільшого неізолювано, і сучасні дослідження іконічності в мові відрізняються синтетизмом та мають міждисциплінарний характер. Незважаючи на те, що окремі роботи демонструють безсумнівні переваги суміщення лінгвосеміотичного, діахронічного, типологічного, когнітивного та синергетичного ракурсів, їх резерви все ж таки використано недостатньо.

Дослідження іконічності в мові має продовжуватися у напрямку вивчення іконічних одиниць в діахронії. Перспективною вважаємо інтеграцію ракурсів діахронічної й синхронічної типології, доповнених когнітивним та лінгвокультурологічним аспектами.

Література

- Блинова О. И. Мотивология и ее аспекты / Ольга Иосифовна Блинова. – изд. 3-е, испр. и доп. – М. : КРАСАНД, 2010. – 304 с. Бодягина О. Л. Полифакторный подход к выбору актанта на роль подлежащего: на материале английского языка : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 “Германские языки” / Ольга Леонидовна Бодягина. - Барнаул, 2003. - 20 с. Гагарина Н. В. Становление грамматических категорий русского глагола в детской речи : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / Наталья Владимировна Гагарина. – СПб., 2009. - 38 с. Гамкрелидзе Т. В. К проблеме «произвольности» языкового знака / Тамаз Валерианович Гамкрелидзе // Вопросы языкознания. - 1972. - № 6. - С. 33 - 40. Гамкрелидзе Т. В. “Принцип произвольности” и проблема произвольности языкового знака / Тамаз Валерианович Гамкрелидзе. - Тбилиси: Мецниереба, 1976. - 15 с. Дрожащих Н. В. Иконические и символические аспекты языковых знаков / Наталия Владимировна Дрожащих // Знак. Слово. Текст: семиотические аспекты языковых единиц разных уровней: Коллективная монография / отв. ред. Н. Н. Белозерова. - Тюмень, 2001. - С. 51 - 73. Дрожащих Н. В. Синергетическая модель иконического пространства языка : дис. на соискание ученой степени док. филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / Наталия Владимировна Дрожащих. – Тюмень, 2006. – 376 с. Зимова М. Д. Звукоизобразительные тенденции начальных согласных в немецком и новогреческом языках : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.20 “Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание” / Мария Дмитриевна Зимова. - Пятигорск, 2005. - 17 с. Иванов В. Г. Философский концепт и иконический знак в поэтике русского авангарда : автореферат дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.01.08 “Теория литературы. Текстология” / Виктор Германович Иванов. - Новосибирск, 2005. – 20 с. Иванов Н. В. Символическая функция языка в аспектах семиогенеза и семиозиса : дис. на соискание ученой степени док. филол. наук : спец. 10.02.19 “Теория языка” / Николай Викторович Иванов. – М., 2002. - 377 с. Мальчуков А. Л. Синтаксис эвенского языка: Структурные, семантические, коммуникативные аспекты / Андрей Львович Мальчуков. – М.: Наука, 2008. – 432 с. Маріна О. С. Контрастивні тропи й фігури в американській поезії модернізму: лінгвокогнітивний аспект : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.04 “Германські мови” / Маріна Олена Сергіївна - К., 2004. - 19 с. Мечковская Н. Б. Семиотика. Язык. Природа. Культура : Курс лекций : Учеб. пособие для студ. филол., лингв. и переводовед. фак. высш. учеб. заведений. – М. : Изд. центр “Академия”, 2004. - 432 с. Михалёв А. Б. О Фоносемантические универсалии / Андрей Борисович Михалёв // Университетские чтения. Материалы научно-методических чтений ПГЛУ. - 2006. — Ч. 1. — Пятигорск : ПГЛУ, 2006. - С.42 - 46. Михалёв А. Б. Семантические прототипы / Андрей Борисович Михалёв // Язык и действительность: Сборник научных трудов памяти В. Г. Гака. - М. : ЛЕНАНД, 2007. - С. 383 - 388. Никрошкина С. В. Экспериментальное исследование универсального иконизма на материале разноструктурных языков (русского, китайского, армянского и английского) : автореф. дис. на соискание ученой степени. канд. филол. наук : спец. 10.02. 19 “Теория языка” / Софья Васильевна Никрошкина. - Бийск, 2010. — 27 с. Орлянская Т. Г. Звукоподражание и звуковой символизм (на материале японского, русского и английского языков) / Т. Г. Орлянская // Вестник МГУ, 2006. - № 3. - С. 83 - 99. Панькина Е. В. Экспериментально-теоретическое исследование восприятия звукоподражаний в разносистемных языках иноязычными носителями : на материале русского, английского, алтайского и монгольского языков : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02. 19 “Теория языка” / Елена Владимировна Панькина. – Бийск, 2009. - 22 с. Сигал К. Я. Расположение однородных актантов и принцип иконичности / Кирилл Яковлевич Сигал // Изв. АН. Сер. лит. и яз. - М., 1996. - Т. 55. - № 4. - С. 67 - 76. Сигал К. Я. Проблема иконичности в языке / Кирилл Яковлевич Сигал //

Вопросы языкознания. - 1997. - № 6. - С. 100 - 120. Сигал К. Я. Проблема иконичности в языке : На материале русского синтаксиса : дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 "Общее языкознание, социолингвистика, психолингвистика" / Кирилл Яковлевич Сигал. - М., 1999. - 240 с. Слоницкая Е. П. Звукосимволизм обозначений округлого (опыт типологического исследования) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.19 "Теория языка" / Е. П. Слоницкая. - Л., 1987. - 15 с. Солодовникова О. Г. Фонестема как синергетическое единство и ее функции в английском поэтическом тексте (VII-XX вв.) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 "Германские языки" / Ольга Георгиевна Солодовникова. - Москва, 2009. - 25 с. Харитончик З. А. Иконичность лексических единиц как объект сопоставительного исследования / Зинаида Андреевна Харитончик // Исследования по семантике : сопоставительно-типологический аспект. Межвуз. сб. науч. тр. - Уфа : Изд-во Башкирск. ун-та, 1993. - С. 6 - 11. Цейтлин С. Н. Детские речевые инновации: опыт анализа / Стелла Наумовна Цейтлин // Исследования по языкознанию: К 70-летию члена-корреспондента РАН А. В. Бондарко / отв. ред. С. А. Шубик. - Санкт-Петербург: Изд-во С.-Петербургского ун-та, 2001. - С. 329 - 336. Якобсон Р. О. В поисках сущности языка // Семиотика / сост., вступит. статья и общ. ред. Ю. С. Степанова. - М.: Радуга, 1983. - С. 102 -117. Akita K. The lexical iconicity hierarchy and its grammatical correlates / Kimi Akita // Iconic Investigations / Lars Elleström, Olga Fischer, Christina Ljungberg, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 2013. - P. 331 - 350. [Iconicity in Language and Literature ; 12]. Anderson E. A Grammar of Iconism / Earl R. Anderson. - Cranbury: Fairleigh Dickinson University Press, 1998 - 399 p. Chomsky N. Deep structure, surface structure, and semantic interpretation / Noam Chomsky // Noam Chomsky. Studies on Semantics in Generative Grammar. - Berlin: Walter de Gruyter, 1980. - P. 62 - 119. Chomsky N. Language and Mind. / Noam Chomsky. - 3rd ed. - Cambridge: Cambridge University Press, 2006. - 190 p. Colapietro V. Image, diagram, and metaphor: Unmined resource and unresolved question / Vincent Colapietro // Semblance and Signification / Pascal Michelucci, Olga Fischer, Christina Ljungberg, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2011. - P. 157 - 174. [Iconicity in Language and Literature; 10]. Cuypere L. De. Limiting the Iconic: From the Metatheoretical Foundations to the Creative Possibilities of Iconicity in Language / Ludovic De Cuypere. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2008. - 286 p. [Iconicity in Language and Literature; 6]. Dressler W. Word formation as part of natural morphology / Wolfgang U. Dressler // Leitmotifs in Natural Morphology / Wolfgang U. Dressler, ed. - Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1987. - P. 99 - 126. [Studies in Language Companion Series ; 10]. Elleström L. Spaciotemporal aspects of iconicity / Lars Elleström // Iconic Investigations / Lars Elleström, Olga Fischer, Christina Ljungberg, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 2013. - P. 95 - 120. [Iconicity in Language and Literature ; 12]. Fischer O., Nänny M. Introduction: Iconicity as a Creative Force in Language Use / Max Nänny, Olga Fischer // Form Miming Meaning: Iconicity in Language and Literature / Max Nänny, Olga Fischer, eds. - Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1999. - P. xv - xxxvi. Fischer O. Cognitive iconic grounding of reduplication in language / Olga Fischer // Semblance and Signification / Pascal Michelucci, Olga Fischer, Christina Ljungberg, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2011. - P. 55 - 82. [Iconicity in Language and Literature ; 10]. Form Miming Meaning: Iconicity in Language and Literature / Max Nänny, Olga Fischer, eds. - Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1999. - 443 p. From Sign to Signing / Wolfgang G. Müller, Olga Fischer, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2003. - 441 p. [Iconicity in Language and Literature ; 3]. Givón T. Isomorphism in the Grammatical Code: Cognitive and Biological Considerations / Talmy Givón // Iconicity in Language / Raffaele Simone, ed. - Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1995. - P. 47 - 76. Haiman J. The Iconicity of Grammar: Isomorphism and Motivation / John Haiman // Language. - Linguistic Society of America. - Sep., 1980. - Vol. 56, No. 3 - P. 515 - 541. Haiman J. Natural Syntax: Iconicity and Erosion. / John Haiman. - Cambridge : Cambridge University Press, 1985. - 285 p. Haiman J. Iconicity and Syntactic Change / John Haiman // The Encyclopedia of Language and Linguistics / Ascher R. E., ed. - Oxford : Pergamon Press, 1994. - Vol. 3. - P. 1630- 1637. Harm V. Diagrammatic iconicity in the lexicon: Base and derivation in the history of German verbal word formation / Volker Harm // From Sign to Signing: Iconicity in Language and Literature 3 / Wolfgang G. Müller, Olga Fischer, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2003. - P. 225 - 242. Herlofsky W. J. Introduction: Iconicity in-side-out / William J. Herlofsky, Constantino Maeder, Olga Fischer // Outside-in, Inside-out: Iconicity in Language and Literature 4 / William J. Herlofsky, Constantino Maeder, Olga Fischer, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 2005. - P. 1 - 12. Iconic Investigations / Lars Elleström, Olga Fischer, Christina Ljungberg, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 2013. - 357 p. [Iconicity in Language and Literature ; 12]. Iconicity in Syntax: Proceedings of a Symposium on Iconicity in Syntax / John Haiman, ed. - Amsterdam : John Benjamins, 1985. - 402 p. [Typological Studies in Language, v. 6]. Langacker R. W. Conceptual grouping and pronominal anaphora / Ronald W. Langacker // Studies in Anaphora / Barbara A. Fox, ed. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 1996. - P. 333 - 378. [Typological Studies in Language ; vol. 33]. Langendonck W. Categories of word order iconicity / Willy Van Langendonck // Syntactic Iconicity and Linguistic Freezes: The Human Dimension / Marge E. Landsberg, ed. - Berlin : Walter de Gruyter, 1995. - P. 79 - 90. Marttila A. A Cross-Linguistic Study of Lexical Iconicity and its Manifestation in Bird Names / Annu Marttila. - München : LINCOM Academic Publishers, 2011. - 238p. [Studies in Typology 18]. Meier R. P. The form of early signs: Explaining signing children's articulatory development / Richard P. Meier // Advances in the Sign Language Development of Deaf Children / Brenda Schick, Marc Marschark, Patricia Elizabeth Spencer, eds. - Oxford : Oxford University Press, 2005. - P. 202 - 230. Motivation in Language: Studies in Honor of Günther Radden / Günther Radden, Hubert Cuyckens, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2003. - 403 p. Müller W. G. Iconicity and rhetoric / Wolfgang G. Müller // The Motivated Sign; Olga Fischer, Max Nänny, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2001. - P. 305 - 322. [Iconicity in Language and Literature 2]. Nänny M., Fischer O. Introduction: *veni, vidi, vici*. / Mäx Nanny, Olga Fischer // The Motivated Sign / Olga Fischer, Max Nänny, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2001. - P. 1 - 16. [Iconicity in Language and Literature 2]. Naturalness and Iconicity in Language / Klaas Willems, Ludovic De Cuypere, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2008. - 249 p. [Iconicity in Language and Literature ; 7]. Normann R. Creating the world in our image: A new theory of love of symmetry and iconist desire / Ralf Normann // Form Miming Meaning: Iconicity in Language and Literature / Max Nänny, Olga Fischer, eds. - Amsterdam : John Benjamins Publishing, 1999. - P. 59 - 82. Nöth W. Semiotic foundations of iconicity in language and literature / Winfried Nöth // The Motivated Sign; Olga Fischer, Max Nänny, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2001. - P. 17 - 28. [Iconicity in Language and Literature 2]. Outside-in, Inside-out. / Costantino Maeder, Olga Fischer, William J. Herlofsky, eds. - Amsterdam, Philadelphia: John Benjamins Publishing, 2005. - 427 p. [Iconicity in Language and Literature 4]. Petitto L. A. On the autonomy of language and gesture: Evidence from the acquisition of personal pronouns in American Sign Language // Cognition. - 1987. - 27. - P. 1 - 52. / Sylvie Hancil, Daniel Hirst, eds. - Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2013 - 252 p. [Iconicity in language and literature; v. 13]. Rozik E. Fictional Thinking: A Poetics and Rhetoric of Fictional Creativity in Theatre / Eli Rozik. - Sussex : Sussex Academic Press, 2009 - 323 p.

Sadowski P. The sound as an echo to the sense: The iconicity of English *gl-* words / Piotr Sadowski // *The Motivated Sign*; Olga Fischer, Max Nänny, eds. – Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins Publishing, 2001. – 69 - 88 p. [Iconicity in Language and Literature 2]. Sound Symbolism / Leanne Hinton, Johanna Nichols, John J. Ohala, eds. – Cambridge: Cambridge University Press, 2006 – 384 p. *Steiner W.* Model and icon. / Wendi Steiner // *Iconic Investigations* / Lars Elleström, Olga Fischer, Christina Ljungberg, eds. – Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 2013. - P. 233 – 246. [Iconicity in Language and Literature ; 12]. *Waugh L. R.* Degrees of iconicity in the lexicon / Linda R. Waugh // *Journal of Pragmatics*. – 1994. - # 22. – P. 55 - 70. *Waugh L. R.* Iconicity in the lexicon: Its relevance to morphology and its relation to semantics / Linda R. Waugh // *Prague Linguistic Circle Papers*, Vol. 2 / Eva Hajičová, Petr Sgalp, eds. – Amsterdam, Philadelphia : John Benjamins, 1996. – P. 251 – 284.